DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI

12. Sınıf · Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi · 2. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Din-Bilim İlişkisi: Kur'an ve Sünnette İlim Anlayışı, Akıl-Vahiy Bütünlüğü ve Kevnî Ayetler

12.1.2. İslam medeniyetinde bilim ve düşüncenin gelişim sürecini değerlendirir. · 12.1.3. İslam medeniyetinde öne çıkan eğitim ve bilim kurumlarını tanır.

HATIRLAYALIM

- İslam medeniyetinde ilim; vahyin rehberliğinde akıl, gözlem ve deneyle evrendeki nizamı anlama ve insanlığa fayda sağlama çabasıdır.
- İslam dünyasında cami, mektep, medrese, beytülhikme, rasathane ve darüşşifalar kurumsallaşarak bilimsel üretimin merkezleri olmuştur.
- Kur'an'da evrendeki fiziksel ve biyolojik yasalara dikkat çeken kevnî ayetler, insanı tabiatı araştırmaya ve tefekküre davet eder.

1 EŞLEŞTİRME

Görseldeki İslam bilim kurumlarını sağ sütundaki işlevsel tanımlarıyla eşleştiriniz.

1. Beytülhikme	2. Darüşşifa	3. Rasathane	4. Medrese
Tercüme Büyük Kütüphane	Tıp Eğitimi Klinik Tedavi	Gözlemevi Astronomi Cetveli	Dini Pozitif Bilimler

- ☐ 1. Beytülhikme
- ☐ 2. Darüşşifa
- ☐ 3. Rasathane
- ☐ 4. Medrese

a) Gök cisimlerini gözlemlemek ve astronomi tabloları hazırlamak için kurulan gözlemevi

b) Abbasiler döneminde Bağdat'ta kurulan büyük kütüphane ve tercüme merkezi

c) Hastaların tedavi edildiği ve aynı zamanda tıp eğitiminin verildiği hastane

d) İslami ilimlerin yanında matematik, tıp ve astronominin de okutulduğu yükseköğretim kurumu

2 SIRALAMA

Görseldeki eğitim ve bilim kurumlarının İslam tarihindeki ortaya çıkış sırasını 1'den 4'e kadar sıralayınız.

1. Suffe	2. Beytülhikme	3. Nizamiye	4. Rasathane
Mescid-i Nebevî mektebi	Bağdat tercüme sarayı	Selçuklu medreseleri	Semerkant gözlemevi

- ☐ Mescid-i Nebevî'nin Suffe mektebinde ilk toplu ilim halkasının kurulması
- ☐ Semerkant ve İstanbul'da modern rasathanelerin ve darüşşifaların kurulması
- ☐ Bağdat'ta Beytülhikme'nin kurularak tercüme hareketinin başlatılması
- ☐ Selçuklular döneminde kurumsal Nizamiye Medreselerinin inşa edilmesi

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki harita kartında İslam medeniyetinde bilimin altın çağını yaşadığı merkezler (Bağdat, Kurtuba, Semerkant) gösterilmiştir. Beytülhikme'nin İslam bilim tarihindeki en büyük kurumsal işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

İSLAM BİLİM HAVZALARI VE BEYTÜLHİKME (BAĞDAT)

Tercüme Hareketi	Özgün Üretim
Grekçe, Süryanice, Farsça	Matematik, astronomi, tıp

(A) Farklı dillerdeki bilimsel eserleri Arapçaya tercüme edip geliştirmek

(B) Yalnızca sözlü edebiyat ve şiir yarışmalarını organize etmek

(C) Ticaret kervanlarının güvenliğini sağlamak için askerî üs olmak

(D) Yabancı bilim insanlarının çalışmalarını tamamen sınırlandırmak

4 KISA CEVAP

Görseldeki rasathane çiziminde Meraga Rasathanesi'nin kurucusu olan ünlü astronomun adını yazınız.

MERAGA RASATHANESİ VE ASTRONOMİ MİRASI

Kurucu: Nasîrüddin Tûsî (1259) · Meraga (İran)

Zîc-i İlhânî adlı astronomi cetveliyle gezegen hareketleri hesaplandı.

_____

_____

5 TABLOYU TAMAMLA

İslam medeniyetinde öne çıkan eğitim ve bilim kurumlarını inceleyerek tablodaki boş hücreleri tamamlayınız.

Kurum Adı	Öne Çıkan Alan	Önemli Örnek
Beytülhikme	Tercüme ve kütüphane	Bağdat Bilgelik Evi
Nizamiye Medreseleri		Bağdat ve Nişabur
Darüşşifa / Bimaristan	Tıp eğitimi ve klinik tedavi	
Rasathane		

6 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Görseldeki İslam ilim tarihi ilkelerine göre yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

Vahyin Rehberliği	Aklın İşlevi
Ahlaki gaye & varoluş	Deney, gözlem & ispat
Kevnî ayetlerle tefekkür	Evrendeki nizamı çözümler

	D	Y
İslam düşüncesinde akıl ve vahiy birbirini dışlayan değil, tamamlayan iki rehberdir.	☐	☐
Medreselerde yalnızca fıkıh ve hadis okutulmuş, fen bilimlerine asla yer verilmemiştir.	☐	☐
Kevnî ayetler, evrendeki ölçü ve fiziksel kanunları incelemeyi teşvik eden ayetlerdir.	☐	☐
Beytülhikme yalnızca Emeviler döneminde Şam merkezli olarak faaliyet göstermiştir.	☐	☐

7 KISA CEVAP

İslam medeniyetinde ilimlerin tasnifini (sınıflandırılmasını) yapan İhsâü'l-Ulûm adlı eserin yazarını yazınız.

_____

8 EŞLEŞTİRME

Görseldeki Müslüman bilim insanlarını geliştirdikleri temel bilim dallarıyla eşleştiriniz.

Harezmi	İbnü-l Heysem	İbn Sina	Biruni
Cebir	Optik	El-Kanun	Astronomi

☐ 1. Harezmi

☐ 2. İbnü'l-Heysem

☐ 3. İbn Sina

☐ 4. Biruni

a) Dünya'nın yarıçapını trigonometriyle hesaplayan astronom

b) Cebir ilminin kurucusu, sıfır rakamını matematiğe kazandıran bilgin

c) El-Kanun fi't-Tıbb adlı eseriyle hekimlerin üstadı sayılan bilgin

d) Optik biliminin kurucusu, Kitabü'l-Menazır adlı eserin yazarı

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

İslam medeniyetinde bilimsel bilginin gelişmesinde tercüme hareketlerinin sağladığı katkıyı açıklayınız.

_____

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki ayet levhasında yer alan 'Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde akıl sahipleri için deliller vardır.' (Âl-i İmrân, 190) ayetinin ana mesajı aşağıdakilerden hangisidir?

ÂL-İ İMRÂN SURESİ 190. AYET TAHLİLİ

"Göklerin ve yerin yaratılışında, akıl sahipleri için deliller vardır."

Kevnî ayetler insanı evrendeki fiziksel ve kozmik nizamı incelemeye çağırır.

A) Doğadaki düzeni ve kozmik yasaları inceleyerek ibret almak

B) Evrendeki her şeyin tesadüfler sonucu meydana geldiğini savunmak

C) Yalnızca geçmiş kavimlerin maddi yıkımlarını hatırlamak

D) Bilimsel araştırmalardan kaçınarak soyut inançla yetinmek

11 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

İslam dünyasında bilimsel mirasın aktarımıyla ilgili yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

	D	Y
Suffe mektebi İslam tarihinde yatılı ve kurumsal eğitimin ilk örneğidir.	☐	☐
İslam dünyasında tıp eğitimi teorik kitaplardan bağımsız, sadece usta-çırak yoluyla yürütülmüştür.	☐	☐
Endülüs medeniyeti bilimsel eserleriyle Avrupa Rönesansı'na zemin hazırlamıştır.	☐	☐
Kevnî ayetler yalnızca kıyamet koptuktan sonraki ahiret hayatını tarif eden ifadelerdir.	☐	☐

12 ŞİFRELİ KELİME

Görseldeki astronomi ve medeniyet ipuçlarından yararlanarak bulmacayı çözünüz. Turuncu anahtar kutulardaki harfleri birleştirerek gökbilim terimini bulunuz.

İSLAM MEDENİYETİ VE ASTRONOMİ PANOSU

RASATHANE · AKIL · SUFFE · ASTRONOMİ · TEFEKKÜR

İpuçlarını çözerek gizli gökbilim kavramını (5 harf) bulunuz.

Gök cisimlerini teleskop ve aletlerle inceleyen gözlemevi ☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Vahyi anlamak ve evrendeki delilleri incelemek için verilen zihinsel yeti ☐☐☐☐

Mescid-i Nebevî eklentisinde kurulan ilk yatılı eğitim mekânı ☐☐☐☐

Yıldızların, gezegenlerin ve evrenin hareketini inceleyen gök bilimi ☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Evrendeki ilahi yaratılışı derinlemesine düşünme ve ibret alma faaliyeti ☐☐☐☐☐☐☐☐

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____